

deres stilling lidt nærmere, også afhængigt af, hvad der bliver svaret på visse spørgsmål.

Jeg kan da med det samme sige – også under indtryk af, at flere ordførere gerne ville medvirke til en hurtig udvalgsbehandling – at vi i ministeriet selvfølgelig vil svare på spørgsmål så hurtigt, som de nu engang måtte fremkomme. Jeg tror nemlig, at der i skolerne er en klar forventning om, at denne her mulighed vil være til rådighed.

Det er jo rigtigt, som flere ordførere har sagt, at vi med dette forslag til finansiering af en del af de frie skolers og erhvervsskolerens virksomhed prøver at tage højde for, at skolerne ikke længere kan få statslån, som heller ikke alle var begejstrede for, fordi de tit måtte stå i køen i otte til ti år, før de var i stand til at få et tilsagn om statslån.

Der har jo været ikke bare en tendens, men en klar udvikling i retning af, at kreditforeningerne vurderer skolerne ringere, end rimeligt er, når de skal kreditvurdere dem. Samtidig får skolerne, når de ligger i landområderne, som fru Else Winther Andersen var inde på, hvad jeg vil kalde en ringere behandling. Det har gjort det svært for en række af disse skoler at kunne gennemføre den nødvendige udbygning. Jeg tror, at det forslag, som nu er fremsat, vil tilgodese skolerne og altså imødegå en række af de problemer, som skolerne ellers må slås med i øjeblikket.

Der er blevet spurgt om beløbet på 250 mio. kr., som vi altså har opstillet som den ramme, inden for hvilken der kan gives garantistillelse. Det er vores vurdering – men vi må selvfølgelig se tiden an, nu er det jo noget nyt at det slår til i forhold til, hvad vi har af viden om, hvad henholdsvis de frie kostskoler og erhvervsskolerne vil søge af lån i den kommende tid, og vi vil selvfølgelig sikre, at der ikke bliver en skævvridning mellem de to skoleformer.

Der har i de indledende drøftelser været et ønske om at dele puljen i to, men vi synes, der skal være en vis fleksibilitet, sådan at vi kan imødekomme behovet dér, hvor det er. Men det er noget, vi vil følge under den videre udvikling. Det er jo det første år, hvor vi sætter en sådan ordning i gang, hvis den vedtages af Tinget her.

Som sagt er det vores vurdering, at de 250 mio. kr. dækker det behov, der måtte være i den kommende tid, og med hensyn til spørgsmålet om, at der måske kan forventes et tab på 1 mio. kr., vil jeg sige, at det alene er et skøn, men at

det selvfølgelig kan forekomme. Men netop fordi en skole skal have en absolut god økonomi for at komme i betragtning – som det også er fremhævet af ordførerne – vil den altså blive kreditvurderet, ligesom det sker i kreditforeningerne, men måske nok på en lidt anden måde, som skolerne i højere grad vil være tilfredse med. Og som det vist også blev sagt af en af ordførerne, skal den investering, der skal foretages, stå i et rimeligt forhold til det antal årselever, som den pågældende skole har, sådan at der netop ikke bliver tale om overinvesteringer i bygninger, så skolen på lidt længere sigt kan komme i vanskeligheder.

Jeg mener, at jeg vil være i stand til at svare hurtigt på de spørgsmål, som vil blive rejst. Jeg har allerede delvis svaret på nogle af dem, der er rejst her i dag, og jeg forudser, at vi ved fælles hjælp kan få lovforslaget gennemført hurtigt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 110: Forslag til lov om ændring af lov om gymnasiet m.v. og lov om kursus til højere forberedelseseksamen og om studieforbereende enkeltfagsundervisning for voksne m.v.
Af undervisningsministeren (Ole Vig Jensen).
(Fremsat 11/1 95).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Lis Greibe (S):

Lovforslag nr. L 110 er et forslag om ændring af gymnasieloven og hf-loven og vedrører forskellige emner, hvoraf nogle er af faglig karakter.

Indførelse af japansk og psykologi i gymnasiet og af japansk og latin på hf er blot en lovfæstelse af eksisterende praksis i henhold til en begrundelse i de gældende love.

Ophævelse af muligheden for fritagelse for religionsundervisning er velbegrunderet. Forslaget er stillet af et udvalg, der har gennemgået faget religion i hele uddannelsessystemet. Religion er et humanistisk kundskabs- og færdighedsfag, og undervisningen er ikke bundet til en snæver overensstemmelse med elevernes egen religiøse og filosofiske overbevisning. Undervisningen dækker andre religioner end kristendommen, og Undervisningsministeriets arbejdsgruppe om tosprogede elever i gymnasieskolen har peget på det uheldige i, at elever skal kunne fritages for det værdifulde, der ligger i kendskab til andre religioner.

Af de nævnte grunde mener vi, at det er en fornuftig beslutning at ophæve muligheden for fritagelse for religionsundervisning.

I lovforslaget gøres karaktergennemsnit for fag, hold, skoler eller grupper af skoler til fortløbende oplysninger, der ikke må offentliggøres, og de undrages derudover aktindsigt.

Der har i de senere år været en accelererende tendens til fokusering på karakterer. Vi ønsker ikke at bevæge os hen imod engelske tilstande, hvor skolerne offentliggøres i nummerorden, afhængigt af karaktergennemsnittet. Dette kan medføre, at eleverne alene vælger skole efter dette kriterium. Det er vigtigt at forhindre en sådan useriøs karakterkonkurrence i gymnasierne imellem, ligesom vi må sikre, at censorsystemet ikke undergraves.

Socialdemokratiet er meget tilfreds med, at fremhævelse af elever, der scorer topkarakterer, ikke længere kan gøres til avisforsidestof, hvilket der i allerhøjeste grad har været en tendens til, ikke mindst i lokalpressen.

For at skabe bedre balance mellem tilskud til offentlige og private kostafdelinger ændres refusionsreglerne for disse. Men man er fortsat bevidst om nødvendigheden af at tilgodese hensynet til de unge, der af geografiske, sociale eller personlige grunde ikke kan eller vil bo hjemme, og det samlede offentlige tilskud opretholdes da også; man fordeler det blot anderledes og bibe-

holder en forskel i tilskudsdekningen mellem de private og de offentlige kostafdelinger svarende til, at de private får ca. 85 pct. af de offentlige gymnasiers tilskud.

Alt i alt forudsættes forslaget at befordre en bedre økonomisk drift af de offentlige kostafdelinger, idet et særligt højt udgiftsniveau for en kostafdeling vil kunne bæres enten af vedkommende amtskommune eller af eleverne gennem egenbetaling. Man er her opmærksom på de problemer, der ligger i de tyndtbefolkede områder, hvor transportmulighederne umuliggør, at eleverne bor hjemme.

For at styrke mulighederne for at tage suppleringskurser, der kvalificerer til optagelse på de videregående uddannelser, udlægges opgaven med oprettelse af disse kurser til offentlige eller private gymnasier, til studenterkurser og til hf-kurser med fuld statslig dækning. Dette lovinitiativ med større geografisk spredning ser vi på med stor tilfredshed.

Det er vigtigt, at vi sikrer en pædagogisk forsvarlig videreførelse af elevernes skolegang i forbindelse med nedlæggelse af gymnasier. Der har derfor været behov for at understrege amtskommunernes forpligtelser med hensyn til kursisters fortsatte muligheder for at læse valgfag og med hensyn til, at 3. g-klasser og andre klasser ikke deles ved flytning til et andet gymnasium.

I lovforslaget foreslås desuden ændrede tilskudsordninger, hvor der tages højde for overtagelse af eleverne også midt i et skoleår. Med denne lovændring er der blevet taget hånd om elevernes tarv, således at det ikke blot bliver økonomiske spekulationer, der styrer de praktiske hændelsesforløb i forbindelse med gymnasienedlæggelser.

Ifølge lovforslaget gives ministeren hjemmel til nedsættelse af optagelsesnævn til at træffe afgørelse om optagelse på pædagogikumstudiet i tilfælde af, at der melder sig flere kvalificerede ansøgere, end hvad der svarer til antallet af pladser. Dette hænger sammen med en omlægning af pædagogikumstudiet. Pædagogikum overgår dermed til at være en nødvendig kvalifikation, inden man ansættes i gymnasierregi. Hermed undgås, at man som i det nuværende system alene bliver ansat til at varetage undervisning efter faglige kvalifikationer. Undervisningen på gymnasierne bliver styrket og gymnasielærernes pædagogiske talent opprioriteret.

De foreslåede ændringer udgør et bredt spektrum, men de enkelte delområder har alle vor

støtte, og vi støtter derfor det samlede lovforslag og anbefaler, at forslaget overgår til en hurtig udvalgsbehandling.

Else Winther Andersen (V):

Da Venstres ordfører ikke kan være til stede, skal jeg holde ordførertalen.

I det foreliggende lovforslag er der som nævnt en række ændringer af gymnasieloven og hf-loven. Umiddelbart ligner det et opsamlingsheat: fem forslag af vidt forskellig karakter og dybde samlet til bunke uden sammenhæng. Jeg vil i det følgende knytte nogle principielle bemærkninger til hvert af elementerne i forslaget.

Jeg vil starte med at udtrykke glæde over, at fritagelsesparagraffen i forbindelse med faget religion nu fjernes. Det er såre logisk, at religiøs forståelse er afgørende for ethvert menneskes selvforståelse og evne og mulighed for at analysere og forstå væsentlige værdier, der er fælles for hele samfundet. I et kompliceret og dynamisk samfund, som er præget af en vis autonomisering, er det afgørende, at vi bevidst og seriøst beskæftiger os med religiøse problemstillinger.

Så til noget helt andet. Lovforslaget indeholder nemlig også en bestemmelse, der betyder, at karaktergennemsnit for fag, hold, skoler og grupper af skoler gøres til fortrolige oplysninger, der er unddraget aktindsigt.

Jamen hvorfor nu hele denne mørkeleg? Hvad skal alt det hemmelighedskræmmeri gøre godt for? Hvilke skader risikerer man ved f.eks. at kunne sammenligne gennemsnitskaraktererne fra gymnasium til gymnasium? Villé det i virkeligheden ikke være sundt og måske stimulere skolerne til at lægge sig ekstra i selen, hvis muligheden for sammenligninger blev forbedret frem for ligefrem at blive kriminaliseret?

I Venstre finder vi det naturligt at måle kvalitet også i uddannelsessektoren. Og hvordan ser det ud med grundlaget for frit at kunne vælge mellem forskellige gymnasieskoler, når det ligefrem er illegalt at sammenligne gennemsnitskaraktererne fra skole til skole? Og sådan kunne jeg blev ved.

I det hele taget har den del af lovforslaget et ubehageligt stænk af censur og endda en type censur, som ikke engang har til hensigt at beskytte det enkelte unge menneske, men som er en slags overordnet hensyn – hvad det så må være i denne sammenhæng. Venstre vil med næb og kløer bekæmpe den del af lovforslaget.

Derimod kan Venstre tilslutte sig det næste

element i forslaget, som betyder, at der skabes mulighed for tilskud til enkeltfagsstuderende også på tomme pladser på de private skoler og kurser. Det er rimeligt, at også de private gymnasier og studenter- og hf-kurser kan være konkurrencedygtige.

I bemærkningerne er det anført, at dette initiativ ikke vil medføre merudgifter for amterne, men det ville nu være rare, om vi kunne få dokumentation for den melding.

Det fjerde element i lovforslaget vedrører ændrede refusionsregler for offentlige kostafdelinger. Umiddelbart lyder det jo fornuftigt, at der nu er indført et incitament til at økonomisere med ressourceforbruget, men om den her foreslåede løsning er den mest hensigtsmæssige, vil vi altså fra Venstres side gerne have belyst under udvalgsarbejdet.

I Venstre er vi også bekendt med, at Amtsrådsforeningen i samarbejde med kostskoleamterne har udarbejdet en alternativ finansieringsmodel, som adskiller sig fra den foreslåede, så vi finder det naturligt, at ministeren inddrager Amtsrådsforeningen i de videre drøftelser på dette område.

For os i Venstre er det afgørende, at der er tilstrækkelig kapacitet og realistiske muligheder for de unge, så de kan gennemføre en studentereksamen på en kostskole, for det er den eneste mulighed for, at en række unge, bl.a. dem fra vore øsamfund, kan få den.

Med hensyn til den sidste del af forslaget, som vedrører supplerende undervisning, vil vi fra Venstres side gerne understrege betydningen af, at også skoler og kurser uden for universitetet får en central rolle.

Venstre vil naturligvis deltage i udvalgsarbejdet, men som sagt er der i hvert fald ét element, som vi finder uhyre kritisabelt, og som vi under ingen omstændigheder kan acceptere.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg tog mestendels ordet, fordi jeg blev nysgerrig, for selvfølgelig kunne jeg have ventet med at læse det, til jeg fik udskriften fra i dag, men jeg ville bare lige være sikker på, at jeg hørte rigtig, nemlig at Venstres ordfører mente, at karaktererne skulle være en konkurrenceparameter for skolerne.

Det kan Venstre da ikke mene! For det første ville det vel kræve, at alle karakterer over hele landet havde det samme udgangspunkt, og sådan er det vel ikke i dag. Det er vel et område,

der er relativt på de forskellige skoler, og man kan jo ikke lave en konkurrenceparameter, hvis der ikke er et fastlåst niveau på landsplan, som skolerne skal vurderes ud fra. Det er den ene ting.

Men den anden ting er jo, at det ville få katastrofale konsekvenser. Hvad ville det ikke betyde for tilrettelæggelsen af undervisningen, hvis man virkelig skulle til at jage rundt for at få så mange elever som muligt med udgangspunkt i karaktererne? Jeg er tilhænger af karakterer, og jeg er tilhænger af, at der er konkurrence mellem eleverne - ingen diskussion om det; det har CD altid stået for - men at gøre det til en konkurrenceparameter, om det er et succesgymnasium eller det ikke er et succesgymnasium, synes jeg nu er meget avanceret. Så jeg vil da godt lige have at vide, om jeg egentlig hørte rigtigt, for så synes jeg nok, at Venstre bevæger sig ned af en sliske, der måske vil kunne give nogle af de meget fanatiske antikarakterfolk for meget vind i sejlene.

(Kort bemærkning).

Lis Greibe (S):

Fru Else Winther Andersen ønsker at måle kvalitet også i undervisningssektoren, men fru Winther Andersens måde at måle kvalitet på er åbenbart at sammenligne karaktertal for hold eller for hele gymnasier. Jeg kunne godt tænke mig at vide, om der virkelig ikke efter fru Else Winther Andersens mening kunne være andre måder at måle kvaliteten af undervisningen også i gymnasiesystemet på.

Det er i hvert fald ikke vores idé eller kop te, at undervisningssektoren på den måde skal sættes på tal og rækker, og heller ikke, at skolerne på den måde skal kunne sammenlignes. Der kan være mange grunde til, at det i et år går anderledes for et holds gennemsnit og lærere, end det gjorde året før, og hvis en lærer på den måde først er kommet ud i en eller anden hetz om, at den pågældende lærer ikke duer osv., kan jeg godt love for, at undervisningskvaliteten i hvert fald ikke højnes. Jeg er skuffet!

(Kort bemærkning).

Jan Kørpe Christensen (FP):

Jeg ved ikke, hvorfor fru Lis Greibe er skuffet. Jeg synes ikke, der er grund til at være skuffet over, at man ønsker konkurrence i uddannelsessystemet, ligesom man gør det andre steder. Der ved man jo også godt, at hvis en håndværker ikke er dygtig nok, får den pågældende hånd-

værker ingen kunder. Hvorfor skal det så ikke være åbent, hvordan en skole gebærder sig med hensyn til undervisningen, og hvad der kommer ud af undervisningen?

Jeg synes, det er at skrue det op på et alt for højt plan at angribe Venstres ordfører for netop det, som Fremskridtspartiet altid har sagt: Der bør indføres et billetsystem, og der må være reel konkurrence mellem uddannelsessystemerne - både de private og de offentlige. Derfor kan jeg fuldt ud støtte de bemærkninger, der kom fra Venstres ordfører. Jeg mener, at der netop er brug for nytænkning her. CD's ordfører var jo også ganske enig i, at der gerne måtte være konkurrence eleverne imellem. Men når hr. Duetoft så giver udtryk for, at der for guds skyld ikke må være det institutionerne imellem, at det ikke gælder dér, mener jeg, at det faktisk er lidt inkonsekvent.

(Kort bemærkning).

Else Winther Andersen (V):

Jeg vil gerne starte med at svare hr. Duetoft, som spørger, om vi ønsker konkurrence mellem de enkelte gymnasier. Det, jeg sagde i min ordførertale, var, at vi ønsker at kunne sammenligne karaktererne, og det, der lægges op til her, er jo den allerhøjeste grad af lukkethed med henblik på at holde karaktererne for sig selv, ikke blot for den enkelte elev, men også for den enkelte skole. I Venstre går vi ind for åbenhed, sådan at man kan se, hvad det er, den enkelte skole kan præstere.

Selvfølgelig kan man ikke måle alt på karakterer, men man kan faktisk måle en hel del. Det er mit svar til Socialdemokratiets ordfører her. Vi må trods alt huske på, at det hverken er første eller anden klasses elever, det drejer sig om, men unge mennesker, der vil gå videre med deres uddannelse, og de har selv valgt at gå i gymnasiet eller på hf. Så jeg synes ikke, man skal blive ved med at overbeskytte dem ved at sige, at det er så synd for dem, for det er faktisk det, man siger til de elever, der måske har valgt gymnasieformen og ikke skulle have været den vej rundt. Det er jo det, man gør!

(Kort bemærkning).

Lis Greibe (S):

Hr. Jan Kørpe Christensen sammenlignede tingene på den måde, at han sagde, at hvis en håndværker ikke var dygtig nok, fik han ingen kunder - jeg vil så regne med, at håndværkeren her skal sidestilles med underviseren - men min

pointe er jo netop, at man ikke skal måle underviserens dygtighed på, hvilke karakterer et hold opnår.

Så bliver der sagt, at det ikke drejer sig om første eller anden klasse, men at det er unge mennesker, det drejer sig om. Ja, det er det netop! Og når det er unge mennesker, det drejer sig om, er der så mange andre kvaliteter, de tilegner sig i gymnasiet, og som måske ikke udløser en eller andet tocifret karakter, 11 eller 13. Så jeg synes stadig væk ikke, man kan vurdere undervisningens kvalitet efter de tal, der står, når året er gået.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

For at der ikke skal være nogen misforståelser, vil jeg igen sige, at jeg er for karakterer, og at jeg også er for, at man konkurrerer med hinanden i en klasse, eller hvordan og hvorledes det nu er.

Men jeg vil godt spørge Venstres ordfører: Hvordan sikrer man sig, at den, der får 8 i Skagen, har nøjagtig de samme kvalifikationer som den, der får 8 i Gedser? For hvis ikke man gør det, kan man jo ikke bruge det som en konkurrenceparameter mellem institutionerne. Og dér er det altså min påstand, at der er så mange andre ting, der spiller ind, at der nok kan sammenlignes inden for den samme institution, men at der ikke kan sammenlignes fra den ene institution til den anden så nøjagtigt, at det kan bruges til at konkurrere efter.

Jeg mener faktisk, at sund konkurrence på dette område består i tilbudet af fagrækker og i tilbudet på en lang række af de øvrige områder, der er tale om; dét er reel konkurrence mellem institutionerne. Jeg mener ikke, at det andet ville være reel konkurrence, og det ville i alt fald kræve, at man havde samme værdier over hele landet, så der kunne foretages egentlige sammenligninger nærmest på decimaler, og så meget styr på det tvivler jeg i høj grad på at der er i dag.

(Kort bemærkning).

Jan Kørpe Christensen (FP):

Selvfølgerig er der forskel på lærere, ligesom der er det i alle andre faggrupper; det er klart. Men det, som jeg synes er vigtigt i denne debat, er, at der er skoler, der har utrolig dygtige lærere. Og hvorfor skal de lærere, som er ansat på en skole, hvor der virkelig er gang i undervisningen, og hvor den undervisning, man giver eleverne, er optimal, ikke have lov til at offentliggøre, hvad

det er, de kan præstere på deres skole i forhold til andre skoler? Jeg tror faktisk, det ville være medvirkende til, at alle skoler og alle lærere oppe sig.

Jeg er overbevist om, at langt størstedelen af lærerne i den danske skoleundervisning som sådan – uanset hvilket niveau det drejer sig om – er utrolig dygtige undervisere, og hvorfor skulle det komme dem til skade, at det kom ud, at de er dygtige undervisere? Hvorfor denne lukketthed? Der er ingen logik i netop det synspunkt, at det for Guds skyld ikke må komme ud.

Jeg vil godt spørge, om der har været problemer med de nuværende normer og regler. Mig bekendt ikke. Derfor synes jeg, det er skruet op på et alt for højt plan. Jeg synes, det er en rigtig retning at gå i netop at acceptere offentliggørelse, selvfølgelig ikke af den enkelte elevs navn osv. – hvem det nu måtte være, der har de og de karakterer – men naturligvis af skolen som sådan. Det kan jeg overhovedet ikke se skulle skade, tværtimod.

Jeg vil godt sige til fru Lis Greibe, at jeg synes ikke, det offentlige nærmest skal beskytte den enkelte lærer, men det er måske typisk socialdemokratisk ideologi, for tidligere sagde fru Lis Greibe, at man i hvert fald ikke skulle have lov til ligefrem at udstille en lærer, der måske ikke var helt optimal i sin undervisning. Men hvorfor ikke? Hvad er der galt i det? Hvis en underviser ikke er dygtig nok til af videregive sin lærdom, hvorfor skal det så være sådan, at systemet skal være lukket og beskytte en lærer, der befinder sig på det niveau?

Jeg synes, det, som Venstre er inde på, er helt rigtigt. Det er i hvert fald den retning, som Fremskridtspartiet altid har ønsket at gå i.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Hr. Jan Kørpe Christensen spurgte, om der havde været problemer med de nuværende normer og regler, og dertil må man sige, at det har der ikke været i masser af år.

Men så var der altså en enkelt avis, der syntes, det var interessant at skrive historier om den slags og foretage nogle sammenligninger af størrelser, som ikke var særlig sammenlignelige, og det gav det indtryk, at det var en slags videnskabeligt arbejde, avisens journalister udførte i den forbindelse. Det gav så øget opmærksomhed om skolerne – som om skolerne kunne måles på den måde, som avisen gjorde – og det er jo baggrunden for, at ministeren fremsatte

forslaget om ændring af den eksisterende lovgivning.

Vi er vel alle sammen enige om, at kvalitet er vigtigt, men jeg tror da også, at hr. Køpke Christensen og fru Else Winther Andersen er enige i, at kvalitet er andet end det, der kan måles på karaktererne. Selvfølgelig er det sådan, at hvis der er problemer med, at en skole eller en lærer generelt har lave karakterer, må man om det første sige, at dér har undervisningsministeren et ansvar, og jeg regner med, at undervisningsministeren lever op til det ansvar, og at det ikke er på grundlag af avisreferater, ministeren lever op til det – de beretninger indgår jo til Gymnasieafdelingen i Undervisningsdirektoratet. Og hvis der er en gymnasielærer, der har problemer år efter år, går vi ud fra, at rektoren skrider ind. Det skal en rektor selvfølgelig gøre.

Det, der er problemet i den forbindelse, er, at når der laves en avishistorie om den slags ting, således som det skete i Nordjylland, tror man jo, at den og den skole er god og den og den skole dårlig i de og de fag osv. – det stod jo i avisen! I nogle tilfælde er en skole jo uden ret meget indflydelse på, hvordan karaktererne bliver, og derfor er det svært at begynde at hænge skolen ud, og i andre tilfælde er det skolens ansvar, og så går vi sandelig ud fra, at der er en eller anden, der skrider ind, enten ministeren eller lederen af skolen.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Fru Lis Greibe har ordet for en kort bemærkning, og derefter skal vi nok snart tilbage til ordførerrækken igen.

(Kort bemærkning).

Lis Greibe (S):

Hr. Jan Køpke Christensen insinuerer, at jeg vil beskytte enkelte undervisere, der ikke er dygtige nok. Det har ikke været mine intentioner, og det mener jeg heller ikke er det, der ligger i det, vi taler om i dag. At beskytte sådanne undervisere er der ingen grund til. Hvis enkelte undervisere gennem en årrække virkelig viser sig ikke at være dygtige nok, er der som nævnt rektorer, fagkonsulenter eller skolebestyrelser, der griber ind; så det er ikke det, det handler om her.

Men der kan f.eks. også være tilfælde med censorer, der har om ikke en dårlig dag så i hvert fald et andet fagligt niveau end det, der er gældende på den skole, hvor de er censorer. Derfor kan gennemsnittet fra år til år variere, og den slags små svingninger skal ikke være med-

virkende til at udløse, at en skole eller en lærer bliver hængt ud.

Den censorudveksling, der er skolerne imellem, er jo netop beregnet på, at de forskellige lærere skal lære af hinanden og lægge det faglige niveau rigtigt; men så skal der også være plads til netop denne udveksling og dermed også de små variationer.

Jens Jørgensen (KF):

Må jeg begynde med at sige, at fremsættelsen i virkeligheden på en måde indeholder syv lovforslag i alt, der er omfattet af en enkelt, meget vidtspændende lovramme. Den spænder lige fra japansk og psykologi til gymnasiale supplementskurser og regler for nedlæggelse af gymnasieskoler osv. Det tager vi så til efterretning.

Jeg vil gerne begynde med at sige, at Det Konservative Folkeparti støtter samtlige enkeltdele i lovforslaget. Der kan måske være en enkelt ting med hensyn til offentlighedsloven af karaktergennemsnit, som jeg nok vil sætte spørgsmålstegn ved – det drejer sig om nogle forhold vedrørende de oplysninger, der kommer om hold osv. – men det vil jeg spørge om under udvalgsarbejdet. Her vil jeg holde mig til det mere principielle.

Jeg synes, det er godt, at man har fået japansk med. For min skyld kunne man godt gå et skridt videre og også tage kinesisk med. Det drejer sig om to store lande, hvor der er nogle eksportmuligheder og nogle samarbejds muligheder, som gør, at det er vigtigt, at der bliver basis for at læse de pågældende sprog de steder, hvor der er forudsætninger for det, og hvor der er elevønsker om det.

En ophævelse af reglen om mulighed for fritagelse for religionsundervisning har været et ønske i Det Konservative Folkeparti gennem mange år. Vi hilser derfor lovforslaget velkomment på dette område.

Jeg vil så bruge resten af min taletid til at beskæftige mig med spørgsmålet om at gøre karaktergennemsnit ved studenter- og hf-eksamen osv. til fortrolige oplysninger, som der står i lovforslaget.

For Det Konservative Folkeparti er en fastholdelse af begrebet karaktergivning utrolig vigtig. Vi ønsker, at der skal gives karakterer, idet vi mener, at det er en god måde at vurdere elevernes præstationer på. Det kan man godt gøre meget præcist og ensartet på landsbasis på det skriftlige område, eksempelvis i skriftlig dansk og skriftlig matematik. Det var vist det, hr. Aage

Frandsen var inde på. Men det er også en kendsgerning, at når det drejer sig om forskellige mundtlige eksaminer, er der meget betydelig forskel, hvilket hr. Duetoft var inde på – selv om jeg har skældt hr. Duetoft ud for at konstatere noget om studentereksamen i Gedser og Ska-gen; der er altså ikke gymnasieskoler nogen af stederne! Men faktisk var det, han sagde, i øvrigt rigtigt.

Det Konservative Folkeparti ønsker ikke, at karakterer skal optræde som konkurrenceparametre i fuld offentlighed, for det vil til syvende og sidst undergrave karaktersystemet. Vi ønsker meget kraftig og skarp konkurrence med hensyn til tilbud – japansk, portugisisk, kinesisk, eller hvad det nu måtte være – og kvalitet. Vi, der har en baggrund i gymnasiesektoren – som rektor for en af landets største gymnasieskoler har jeg selv gang på gang erfaret det – ved jo, at eleverne taler sammen, og at lærerne taler sammen, og at alle ved, hvilke karakterer de andre får; men udgangspunktet må være respekten for den enkelte elev og dermed også respekten for den enkelte elevs karakterer.

Der skal konkurreres på kvalitet og på udbud. Men jeg er overbevist om, at i en situation, hvor mange gymnasieskoler ligger ganske tæt op ad hinanden og skal konkurrere om et måske lavere elevtal, kan vi jo lige så godt være ærlige og sige til hinanden, at når vi skal finde ud af, om Ole – og det var ikke ministeren, jeg tænkte på i den forbindelse – skal have 8 eller 9, vil der komme en udskridning, og så giver vi rask væk 9. Vi kan jo ikke risikere, at vi får et lavere gennemsnit end de øvrige. Derfor vil en fuldstændig offentliggørelse af karakterer medføre en despekt, en deroute for karaktersystemet, og det ønsker vi ikke.

Der er nogle små nuancer omkring nogle formuleringer, som måske kan skabe problemer; men det får vi afklaret under udvalgsarbejdet. Men sammenfattende vil Det Konservative Folkeparti sige, at vi støtter samtlige dele i forslaget.

Aage Frandsen (SF):

Som det allerede er nævnt, er dette lovforslag jo en sammenstykning af en række enkeltdele, som selvfølgelig vedrører gymnasiet, hf og voksenuddannelserne, men ikke i sig selv har så forfærdelig meget med hinanden at gøre.

Jeg vil sige, at en række af de ting, som nævnes her, ser vi ikke nogen problemer i. Det gælder forslagene om suppleringskurser, kostafde-

linger og sikring af elever på private skoler, der bliver nedlagt, og vi ser heller ikke noget problem i, at man udvider fagrækken – tværtimod.

Vi ser det også som noget rigtigt, at man ikke længere kan fritages for faget religion. Jeg tænkte på, da jeg så forslaget, at det egentlig var sært, at vi ikke allerede for knap 5 år siden vedtog dette forslag, som et parti stillede ved den lejlighed, men det gjorde vi altså ikke. Jeg synes, det er rigtigt at sige, at faget religion skal alle have, for faget giver mere viden om kulturmønstre og forståelse for kulturmønstre end mange andre fag, og derfor er det rigtigt, at alle skal have dette fag.

Jeg vil ikke berøre spørgsmålet om offentliggørelse af karakterer ud over det, jeg allerede har sagt, men understrege, at vi i høj grad er tilhængere af, at man skal kunne evaluere, og at den evaluering, der finder sted af denne undervisningsdel i dag, er rigtig. Når man kommer udefra og foretager vurderingen, kan man selvfølgelig også lade det indgå i den samlede evaluering, hvordan karaktererne har været. Så indgår de i en helhed, og så er de ikke noget, der offentliggøres særskilt.

Det, jeg også godt vil knytte nogle kommentarer til, er spørgsmålet om uddannelse af gymnasielærere. Vi er enige i forslagens intentioner om at forbedre pædagogikum for de kommende gymnasielærere. Som det også fremgår af en rapport, som vi udarbejdede i 1993, om vores læreres pædagogiske baggrund i forhold til gymnasielærere i andre lande, må man sige, at danske gymnasielæreres pædagogiske forudsætninger – både teoretisk og praktisk – er ringere, og specielt er den nuværende ordning, hvor man skal tage pædagogikum, sideløbende med at man er ansat på en skole, klart utilfredsstillende. Derfor er vi enige i de intentioner, der ligger i den føromtalt rapport.

Det er klart, at der kan opstå problemer, og derfor har man foreslået oprettelse af et optagelsesnævn, hvis der melder sig mange flere kandidater, end der skønnes at være behov for. Der vil givetvis være en række problemer, som man må finde ud af at løse. Hvilket kriterium vil man anlægge, og hvis de pågældende kandidater har stort set samme forudsætninger – f.eks. de samme fag – hvem skal man så vælge, og hvem skal man fravælge?

I dette lovforslag er der også tænkt lidt på noget, som vi har haft lejlighed til at vende andetsteds, og det er spørgsmålet om aflønning. Jeg vil godt understrege, at vi betragter det som et

anliggende, som ikke er Folketingets, men overenskomststof; men vi ser med lidt bekymring på, hvis man lader lønningerne blive for ringe i forhold til andre steder på arbejdsmarkedet, fordi det kan betyde, at bestemte mennesker, som man gerne ville have haft ind på gymnasie-skolerne, måske søger andre steder hen.

Vi vil også godt sige, at det spørgsmål, som har været fremme om muligheden for at kunne kombinere supplerende uddannelse i sidefag med pædagogikum, ser vi på med bekymring. Vi mener, det er vigtigt, at pædagogikum er – som det allerede ligger i rapporten – et 1-årigt samlet forløb, og at det kan være et problem, hvis man søger at løse to problemer samtidig, nemlig at få et ordentligt pædagogikum og også supplere sidefagene. Hellere løse ét problem ad gangen end forsøge at løse begge problemer samtidig.

Det er ikke noget, der direkte vedrører lovforslaget; men det er klart, at når man behandler et forslag, som har nogle elementer med, som naturligt hører hjemme i det, og som ministeren bagefter udmønter i bekendtgørelser, vil vi gerne se på dem i forbindelse med udvalgsarbejdet.

Men ellers er vi meget positive over for det foreliggende lovforslag.

Jan Køpke Christensen (FP):

Stort set ser Fremskridtspartiet positivt på dette lovforslag.

For det første er vi enige i, at man ikke skal fritages for religionsundervisningen i gymnasiet og på hf, og det er naturligvis, fordi undervisningen ikke er bundet til ens egen religiøse og filosofiske overbevisning. Faget er et humanistisk kundskabs- og færdighedsfag, så deri er der ingen problemer for os. Et input til, hvorledes religioner er indrettet, er kun en del af den mangfoldighed, vi kan få i det danske samfund, hvor vi har religionsfrihed, og det skal vi være tilfredse med.

Jeg vil godt spørge ministeren i denne forbindelse, hvorfor man nu pludselig finder ud af, at man ikke skal have frihed til at fravælge religion. Hvad er det, der er sket? Er det f.eks. – som jeg er blevet spurgt om – fordi der er så mange fremmede på uddannelsesinstitutionerne? Eller hvad er argumentet for, at man netop nu finder ud af, at forholdene ikke er så optimale, som de burde være?

Med hensyn til offentliggørelsen af karakterer er vi i Fremskridtspartiet, som jeg var inde på tidligere, ikke enige med ministeren. Netop for

at kunne sammenligne de forskellige skoler inden for det offentlige system har vi intet imod et konkurrencesystem, forstået på den måde, at man som borger får mulighed for at vurdere, hvor god den enkelte skoles undervisning er, også bedømt ud fra karaktersystemet.

SF's ordfører var inde på, at det bl.a. skyldes en artikel fra et sted i Nordjylland, at der nu pludselig skulle ske noget. Man kunne alligevel ikke tage karakterparametrene og bruge dem til noget reelt, og det er jeg til dels enig i. Der er mange erhvervsvirksomheder, der ikke bruger karaktersystemerne til noget som helst, men simpelt hen har deres egne tests, og det er jo et yderligere argument. Hvad skulle det så gøre, om de bliver offentliggjort? Jeg mener bare, at vi kan i hvert fald ikke gå ind for den lukkethed.

Jeg er selvfølgelig enig i, at de enkelte elever og studerendes karakterer og karaktergennemsnit skal være fortrolige. Det er de også efter § 12 i lov om offentlighed i forvaltningen, bestemmelsen om aktindsigt. Men når det gælder karaktergennemsnittet for de enkelte fag, hold eller samtlige eksaminer på en institution, mener vi som sagt ikke, at det skal være fortroligt. Der skal være en mulighed for at kunne vurdere de enkelte skoler indbyrdes med hensyn til undervisningens kvalitet, som i visse tilfælde klart kan komme til udtryk i karaktererne.

Der skal ingen tvivl være om, at Fremskridtspartiet ønsker, at den private undervisning skal være konkurrencedygtig over for den offentlige undervisning, og det er måske noget, som man også kunne få indført på området. Vi ved, at de private, selvejende gymnasier, studenter- og hf-kurser er kommet med det forslag, som ligger her i dag, og som Fremskridtspartiet kan billige.

Med hensyn til at nedsætte et optagelses-nævn, som skal træffe afgørelse om optagelse, hvis der melder sig flere kvalificerede ansøgere, end der er plads til på pædagogikumuddannelsen, ser vi positivt på det.

De sidste to pinde i fremsættelsen drejer sig om at skabe hjemmel til at oprette og placere gymnasiale suppleringskurser ved gymnasier og hf-kurser m.v. og at præcisere amtskommunernes forpligtelser i tilfælde af nedlæggelse af en privat gymnasieskole m.v. Disse to punkter kan vi tilslutte os.

Der er altså stort set positive meldinger fra Fremskridtspartiet til lovforslaget bortset fra – som jeg nu har været inde på flere gange – den fortrolighed, den lukkethed, der kommer til udtryk. Fremskridtspartiet vil vurdere forslaget

grundigt, men ud over det enkelte punkt er vi stort set positive.

(Kort bemærkning).

Jens Jørgensen (KF):

Må jeg godt sige til hr. Jan Køpke Christensen, at jeg mener, at som udgangspunkt må karakterer bygge på respekten for den enkelte elevs ejendomsret, og at det ikke har noget med lukkethed at gøre, når vi støtter den bestemmelse i forslaget.

Og må jeg så ikke godt spørge: Kan hr. Jan Køpke Christensen ikke se, at hvis der skal konkurreres på karakterer mellem en række skoler, lægger det en bombe under hele karaktersystemet, fordi der – og det tror jeg ikke nogen vil afvise – sker en udglidning, en udskridning af karakterniveauet? Og må jeg derfor til sidst spørge hr. Jan Køpke Christensen: Har jeg virkelig opfattet Fremskridtspartiets synspunkter så forkert? Ønsker Fremskridtspartiet i dag reelt at afskaffe karaktererne? For det er jo lige præcis det, der sker, hvis man ikke tør værne om og respektere det, som ligger i ministerens lovforslag.

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Det har intet at gøre med, om man vil værne om og respektere karaktererne. Vi ønsker absolut, at karaktersystemet skal bestå.

Men hvis vi havde magt, som vi har agt, ville vi indføre et system, der hedder billetsystemet, hvor man kunne vælge præcis den offentlige skole, man ønskede, overalt i uddannelsessystemet. Og hvis vi skal have et reelt konkurrencemoment, drejer det sig om – som Venstres ordfører netop så ganske rigtigt var inde på – at man også skal have en eller anden parameter, man kan vurdere undervisningsinstitutionerne efter.

Jeg tror, jeg har sagt flere gange nu, at i øjeblikket er karaktererne den eneste måde, som giver mulighed for nogenlunde at vurdere de enkelte uddannelsesinstitutioner. Jeg tror faktisk, det kun kan være en fordel for institutionerne, at karaktererne er offentligt tilgængelige – ikke for den enkelte elev, men for hold og grupper på skolen – det sker der intet ved. Vi hørte også tidligere fra SF's ordfører, at der stort set ikke har været problemer med det nuværende system, bortset fra at der har været en lille artikel oppe i Nordjylland; men vi kan ikke begynde at ændre lovgivningen på det grundlag.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Jeg vil gerne stille et spørgsmål til hr. Jan Køpke Christensen: Hvordan ville hr. Jan Køpke Christensen rådgive et ungt menneske, som stod over for at skulle vælge, om vedkommende skulle i den ene eller den anden gymnasieskole, tekniske skole eller handelsskole? Ville hr. Jan Køpke Christensen alene gå efter skolernes karaktergivning, eller ville hr. Jan Køpke Christensen bruge sin store viden om denne sektor og benytte sig af noget andet ved udvælgelsen, rådgive på anden vis? Jeg tror, hr. Jan Køpke Christensen også ville bruge andre kriterier.

Problemet er, at hvis det kun er karaktererne, som er offentligt kendt, viser det, at det alene er den side af sagen, man skal interessere sig for. Men jeg tror ikke, hr. Jan Køpke Christensen vil gøre det, hvis det var hr. Jan Køpke Christensen selv, der skulle foretage udvælgelsen.

Fjerde næstformand (Kirsten Jacobsen):

Hr. Køpke Christensen for en kort bemærkning, og så må vi se at komme tilbage til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Hvis vi f.eks. går ned på folkeskoleniveau, tror jeg, at alle i den pågældende kommune, der har med sagen at gøre – også i forvaltningen for den sags skyld – nok er klar over, hvilken offentlig skole der er bedst, eller i hvert fald hvilke skoler der ligger i den bedste ende eller i den dårligste ende.

Derfor er det også således, at hvis jeg skulle sende mine børn i folkeskole, hf eller gymnasiet, ville jeg skele til karaktererne. Hvis jeg ser, at der er bedre karakterer i et privat gymnasium, vil jeg anbefale mine børn at tage det private gymnasium, og hvis karaktererne var offentligt tilgængelige og jeg kunne se, at det offentlige gymnasium måske var bedre end det private, ville jeg vælge det offentlige. Der skal ikke her ske tvivl om – det er ærligt og oprigtigt sagt – at jeg selvfølgelig vil vælge den vare, der er bedst, og jeg betragter skolen som en vare. Så kan man sige om det, hvad man vil.

Dorit Myltoft (RV):

Dette lovforslag er et slags opsamlingsheat bestående af forskellige punkter med relation til gymnasiet og hf. Det Radikale Venstre støtter hele forslaget, og jeg vil nøjes med at kommentere nogle enkelte punkter.

Så længe religion er et obligatorisk fag i gymnasiet, støtter Det Radikale Venstre, at det ikke længere kan lade sig gøre at blive fritaget for undervisning i faget. Dermed fastslås det ubetinget, at faget er et humanistisk kundskabs- og færdighedsfag, underforstået at al forkyndelse foregår i kirken, moskeen eller synagogen. Lidt højstemt kan jeg sige, at det er i nøje overensstemmelse med den frihed til forskellighed, som er en del af det danske demokrati; men frihed til forskellighed forudsætter en samtale om fælles anliggender, en samtale, der netop foregår med ord og ikke med våben. Jeg gør mig ingen forestillinger om, at gymnasiets religionsundervisning kan redde verdensfreden; men der er ofte god brug for at kunne vise, hvad frisind betyder i praksis, og her er en oplagt mulighed.

Det Radikale Venstre ser det som noget meget positivt, at karaktergennemsnit er at betragte som fortrolige oplysninger, men jeg vil dog ikke genoptage den tidlige debat herom.

Hvad angår hjemmelen til at oprette og placere gymnasiale suppleringskurser ved gymnasier og hf, forudsiger jeg, at den vil vise sig som en positiv håndsrækning til de unge mennesker, der har brug for suppleringskurser, men bør langt fra de videregående uddannelsesinstitutioner.

Som sagt støtter Det Radikale Venstre lovforslaget i al dets mangfoldighed.

Bruno Jerup (EL):

Lovforslaget rummer mange forskellige klumper, og jeg vil prøve at tage dem under behandling.

Det første punkt er ophævelse af reglen om fritagelse for religionsundervisning, og det støtter vi fra Enhedslistens side. Vi mener, det er rimeligt nok, at man betragter faget religion som et almindendannende kulturfag, som der står i forslaget. Vi har dog et spørgsmål til noget af det, som står i bemærkningerne, hvor det bliver nævnt, at undervisningen skal være »acceptabel for disse religioner«. Der må vel menes de religioner, hvis tilhængere normalt beder om fritagelse for religionsundervisningen.

Vi mener ikke, det er acceptabelt. Vi mener ikke, det er rimeligt, at nogle religioner får mulighed for at lave censur af en bekendtgørelse eller med hensyn til, hvad der skal undervises i i gymnasiet. Hvis nogle religioner i Danmark har et særligt behov for udlægning af teksten, må det ske i deres respektive kirker, synagoger og lign., som fru Dorit Myltoft også var inde på.

Det er vigtigt at holde fast i, som det også si-

ges, at religionsundervisningen og faget religion ikke er bundet til en snæver overensstemmelse mellem elevens egen religiøse og filosofiske overbevisning, men at faget religion er indrettet som et humanistisk kundskabs- og færdighedsfag, der skal fremme en generel affektion og forståelse hos eleverne. Jeg mener, det er noget grundlæggende, og at bekendtgørelser og lign. ikke skal censureres af andre religioner.

Angående spørgsmålet om karaktergennemsnittet er jeg enig i det, der står i lovforslaget. Jeg mener sådan set, at det er en meget tilfældig kvalitetsparameter, hvis man overhovedet kan kalde det noget sådant. Faktisk kan karakteren 7 være et udmærket udtryk for en meget høj kvalitet af undervisningen – det kommer jo også an på, hvilket udgangspunkt den pågældende elev har – mens 10 godt kan være udtryk for slet ingenting, bortset fra at det måske bare er en meget dygtig elev.

Derfor kan man ikke ud fra karakteren alene sige noget om kvaliteten af undervisningen. Det giver ingen mening, at man på den måde – hvad der jo har været en stor og klar tendens til i mange år – ophøjer karaktererne til nogle almenne, næsten guddommelige, symboler, som kan bruges til alverdens ting i samfundet.

Jeg synes, det er rimeligt nok, at man – hvis man nu skal have de karakterer, og det er der åbenbart et klart flertal for herinde – får noget af den fetichkarakter, den symbolværdi, som er puttet ind i karaktererne, skubbet lidt væk og gør dem til en del af dialogen mellem lærerne og eleven. Det skal ikke så meget være et spørgsmål om at kunne lave et gennemsnit af alle mulige ting, som det i princippet er umuligt at lave gennemsnit af.

Der er også en ændring af refusionsreglen for de offentlige kostskoleafdelinger, og det kan muligvis være godt nok; men jeg har et lille spørgsmål om noget, som jeg er lidt i tvivl om. Der står, at man øger egenbetalingen for et kostskoleophold med 6.000 kr. til 25.000 kr. årlig. Rent umiddelbart ser det ikke godt ud, og jeg mener, det er en meget kraftig forhøjelse af egenbetalingen for kostskoleophold.

Angående de gymnasiale suppleringskurser er det også udmærket, at man – som jeg kan forstå – lægger op til, at der skal være en fuldstændig statslig refusion for disse GSK-kurser, når de skal afholdes på gymnasierne. Jeg går ud fra, at man i den sammenhæng også sikrer sig, at den forøgede mængde klassetimer indgår i gymnasiernes samlede timeopgørelse, så det

ikke bare fører til, at man får nogle ekstra GSK-bijob. In memento vil jeg lige nævne, at det har i høj grad været tilfældet gennem flere år, at GSK har fungeret som overarbejde og ekstrajob for nogle gymnasielærere. Jeg mener, det må være rimeligt, når vi nu får det ind i gymnasiet, at man så også sikrer sig, at det bliver udmøntet i egentlige nye job.

Med hensyn til optagelsesnavn til pædagogikum tvivler jeg lidt på, om det er fornuftigt. Det er muligvis nødvendigt, men der ligger i punktet, at der kan indføres en adgangsbegrænsning. Vi er modstandere af adgangsbegrænsning til pædagogikum. Vi kan være enige i, at det kan være nødvendigt at lave en fordeling af ansøgere inden for et givet område, men en egentlig adgangsbegrænsning til pædagogikum er vi imod.

Nu er min taletid udløbet, og derfor vil jeg bare sige, at lovforslaget er en blanding af skidt og kanel, hvor alt muligt er samlet sammen. Det er endnu ikke helt klart, hvordan vi vil stille os til forslaget, men det kan være, vi kan finde ud af det i løbet af udvalgsarbejdet. Jeg har givet mit besyv med nu, men jeg kunne egentlig godt have ønsket mig, at man havde delt lovforslaget op i nogle underpunkter. Så kunne vi have stemt for det, vi var for, og imod resten.

Peter Duetoft (CD):

Jeg kan starte med at afsløre den store hemmelighed, at vi kan støtte lovforslaget og alle dets dele.

Jeg har tidligere i en kort bemærkning redegjort for CD's holdning til karaktererne, så det skal jeg ikke gentage. Jeg skal til gengæld komme med nogle bemærkninger om ophævelsen af fritagelsesmuligheden for religionsundervisning og sige, at for os er det i virkeligheden det vigtigste punkt i lovforslaget, fordi det har en meget kraftig signalværdi, der rammer langt videre end gymnasiet og hf. Det drejer sig om hele holdningen til, hvordan religionen er placeret, og hvor meget den i virkeligheden betyder også i et moderne samfund.

Jeg vil godt sige til Enhedslisten, at sætningen om, at man skal gøre undervisningen acceptabel, opfatter jeg bestemt ikke som censur, tværtimod. Jeg opfatter den som et udtryk for respekt, for jeg kan ikke forestille mig, at man kunne drømme om at lave en undervisning i det danske skolevæsen, hvis hovedformål skulle være at genere nogen som helst trossamfund. Derfor ligger der vel helt naturligt det i udtryk-

ket, at der må være respekt om de ting, men ikke noget, der har med censur at gøre, så jeg synes, det var en underlig bemærkning at komme med.

Men jeg vil godt vende tilbage til, at det er min opfattelse, at der ligger det væsentlige symbol og det væsentlige signal i bestemmelsen, at viden om vores egen og andres religioner er en central del af det at være veluddannet i det danske samfund. Jeg gør så meget ud af det, fordi jeg stadig tror, at noget af det farligste i samfundsdebatten i dag er myterne, frygten og de falske påstande om andre og anderledes tænkende mennesker. Jo flere steder vi kan få slået de muligheder for mytedannelse og den uvidenhed tilbage i det danske uddannelsessystem, desto bedre vil de unge kunne forstå, at selv om man er anderledes og tror på noget andet, end vi gør, er man stadig et menneske, vi andre også kan lære af og skal have respekt for. Det er det, jeg opfatter som signalet i den bestemmelse.

Der står direkte i forslaget, at det er ganske få, der har bedt om denne fritagelse; men netop derfor er det jo vigtigere, at den er et symbol, end at den er en praktisk foranstaltning. Vi ser altså spørgsmålet i en bredere sammenhæng, nemlig ud fra ønsket om, at det drejer sig om at gøre viden om forskellige indfaldsvinkler og kulturer til en del af den almene dannelse i det danske samfund. I virkeligheden vil det betyde, at vi forebygger fanatisme, og jeg er sådan set tilgled med, hvor de fanatiske kommer fra, for de er gale alligevel. Alt, hvad der hedder fanatisme, alt, hvad der hedder at gennemtvinge sine synspunkter på andres bekostning, er af det onde i ethvert samfund.

Vi tror altså, det er vigtigt for det danske samfund, at vi får denne debat, og at denne ændring og denne markering af religionsundervisningens placering nu kommer igennem. Det kan godt være, at paragraffen er den mindste del af dette lovforslag, og det kan godt være, at det i virkeligheden er den, der i praksis giver mindst anledning til diskussion rundt omkring; men det kunne jo også godt være, at det alligevel var den, der på lang sigt blev den allervigtigste.

Jeg vil godt slutte med igen at sige, at vi er for alle delene af lovforslaget og derfor kan tilsige en både hurtig og let udvalgsbehandling.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg kan takke for den meget brede tilslutning til lovforslaget og også for en række af de argumenter, som er ført frem i forbindelse med de enkelte ordførertaler.

Nogle har karakteriseret forslaget som et opsamlingsheat, og det er selvfølgelig ikke helt forkert; men jeg vil dog sige til hr. Bruno Jerup, at det ikke er skidt og kanel. Jeg ved ikke, om man kunne finde et andet udtryk. Det er måske at gå for vidt at sige, det er gods og guld, men det er en samling gode forslag, som på forskellig måde har trængt sig på gennem et stykke tid med henblik på at få en afklaring, og derfor er det meget glædeligt, at der i dag er den brede tilslutning til forslaget.

Jeg er især opmærksom på ét punkt, nemlig spørgsmålet om karaktergennemsnit og forslaget om at gøre dem til fortrolige oplysninger og dermed undtage dem fra aktindsigt. Det er der i hvert fald to partier, der er, kan jeg vist godt sige, inderligt imod.

Jeg forstod på fru Else Winther Andersen, at hun i denne sag var suppleant for Venstres ordfører, og jeg sad og tænkte på, hvem ordføreren egentlig skulle have været, for jeg synes, jeg kunne genkende argumentationen fra udtalelser i pressen, som jeg har set i forbindelse med debatten om karaktergennemsnit. Men det får stå hen i det uvisse – i hvert fald indtil videre – og selvfølgelig er det sådan, at jeg fuldt ud respekterer, at fru Else Winther Andersen naturligvis også står bag den holdning. Men til gengæld er jeg ked af at sige, at det gør altså ikke holdningen bedre i denne sammenhæng.

Jeg vil ikke fordybe mig i debatten, for jeg synes, at det, der allerede er sagt til forsvar for det forslag, jeg har fremsat her – og som for mit eget vedkommende har været meget velovervejeth – udmærket kan stå for, hvad jeg synes er det rigtige i spørgsmålet om karaktergennemsnit og deres offentliggørelse. Jeg håber, at vi på trods af uoverensstemmelsen på det ene felt alligevel forsåt kan have den meget brede tilslutning til hele lovforslaget, der er lagt op til. Det kan gymnasieskolen være tjent med.

Der blev rejst et par spørgsmål, og bl.a. spurgte hr. Køpke Christensen, hvorfor denne fritagelsesparagraf kommer ind netop nu. Jo, det gør den, fordi vi har gennemført et udvalgsarbejde, som klart tilkendegav, at fritagelsesparagraffen – i virkeligheden generelt, men specielt i denne her sammenhæng – skulle fjernes. Det mener jeg tiden er til, og der har været mange gode argumenter i ordførertalerne i dag for, at det er rigtigt at gå den vej. Der er sådan set ikke nogen anden grund til det, end at jeg i øvrigt selv synes, at forslaget er rigtigt, og i virkeligheden kunne vi have indført det for nogen tid siden.

Hr. Aage Frandsen havde specielt nogle bemærkninger til den del af forslaget, der knytter sig til pædagogikum og til spørgsmålet om nævnet. Det var nu ikke det. Det eneste, jeg vil sige i dag, er, som hr. Aage Frandsen også mindede om, at vi jo i anden sammenhæng drøfter udformningen af en pædagogikumordning, og jeg tager selvfølgelig hr. Aage Frandsens faldne bemærkninger med i det videre arbejde.

Vi mødes jo til de drøftelser senere, men jeg er ikke i tvivl om, at uanset hvordan vi i øvrigt lander i det spørgsmål, vil der være brug for et optagelsesnævn, som det er foreslået her, så den del af forslaget mener jeg vi under alle omstændigheder skal gennemføre, uanset hvad vore forhandlinger på andet område måtte føre til.

Jeg ser med de faldne udtalelser frem til, at vi kan få en forholdsvis hurtig udvalgsbehandling, og ministeriet er klar til at svare på alle spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Hr. Peter Duetoft var også inde på spørgsmålet, men jeg vil nu alligevel rejse det over for undervisningsministeren igen.

Det er den formulering, der hedder, at for at sikre, at dette sker – altså at der indføres ændring af undervisningen – på en acceptabel måde for disse religioner, vil ministeren tage kontakt med repræsentanterne for de forskellige kirkesamfund med henblik på en justering osv.

Det lyder umiddelbart meget godt, for der er ingen problemer i selve det, at man skal lave en høring i forhold til andre religioner. Men hvis nu det er sådan, at en konkret lærer vælger nogle tekster eller nogle bøger, som går på tværs af den fortolkning, et givet religionssamfund har, betyder den formulering så, at der i bekendtgørelsen kan lægges bånd ind, som gør, at læreren begrænses i, hvilke typer tekster og bøger han eller hun kan bruge i undervisningen?

Det synes jeg er lidt betænkeligt.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Det skal ikke fortolkes sådan, som jeg forstår at hr. Bruno Jerup frygter. Men det er meget naturligt – også fordi, som det blev sagt af hr. Peter Duetoft, der knytter sig mange myter til det her anliggende – at man tager den nødvendige drøftelse med de forskellige parter, som nu engang har interesser i de her spørgsmål.

Når det gælder selve undervisningens tilrettelæggelse, ved vi jo, at den enkelte lærer her

har ansvaret for at vælge de tekster, hvormed man kan opfylde undervisningens formål.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Kirsten Jacobsen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 116: Forslag til lov om ændring af lov om specialundervisning for voksne. (Kurser for voksne med utilstrækkelige læse-, stave- og skrivefærdigheder m.v.).

Af undervisningsministeren (Ole Vig Jensen). (Fremsat 11/1 95).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Poul Erik Dyrland (S):

Da Socialdemokratiets ordfører på dette lovforslag, hr. Peder Sass, ikke kan være til stede, skal jeg på folketingsgruppens vegne fremsætte følgende bemærkninger til forslaget:

I en tid, hvor kravene til uddannelse bliver stærkere og stærkere og procentandelen af befolkningen, som får en uddannelse, vokser, er det positivt, at vi igennem dette forslag forstærker indsatsen over for alle de voksne, der føler sig hæmmet af utilstrækkelige læse-, stave- og skrivefærdigheder.

I et informationssamfund som vort er der en risiko for, at afstanden mellem store dele af befolkningen bliver stadig større, hvis vi ikke gør en indsats for at mindske den. Det er derfor nødvendigt med en konstant videre- og efteruddannelse.

Fra tidligere undersøgelser rettet mod målgruppen af læse- og skrivesvage ved vi, at de har meget svært ved at læse og forstå en avis, og at kun mellem 40 og 50 pct. fanger oversættelsesteksterne på tv.

Vi håber med dette forslags målsætning, at vi vil kunne løfte disse borgeres færdigheder, så de får lettere ved at orientere sig og dermed bedre mulighed for aktivt at deltage i samfundslivet. Ligeledes stilles der også større krav på arbejdsmarkedet til fleksibilitet, hvorfor vi forventer, at undervisningen koordineres med kursisternes øvrige undervisningsaktiviteter og deres behov.

Vi har tillid til, at amtsrådene lever op til forslagets tekst om, at der indgås overenskomster med en bred kreds af udbydere af læseundervisning, at der sker en grundig information om udbudet, og at der tilbydes vejledning og rådgivning.

Fra en række tidligere projekter har man erfaringer for, at der ofte skal en vis overvindelse til, før man erkender sin situation, hvorfor vi anser et tæt samarbejde med de faglige organisationer, virksomheder eller lignende som vigtigt for at nå helt ud til målgrupperne.

Det er også vigtigt at fastholde betydningen af, at aktiviteterne knyttes til det ordinære voksenuddannelsessystem, f.eks. daghøjskolerne, der netop har mangeårige erfaringer med helårsarrangeret undervisning og voksenpædagogik.

Jeg mener, det er vigtigt, at der afsættes midler til undervisningsmaterialer, specielt til edb-udstyr, og flere projekter, for vi har positive erfaringer med en højere motivation til deltagelse i undervisning ved netop at anvende edb-baseret undervisning. Dermed er der inddraget en bredere del af målgruppen, samtidig med at denne målgruppe har lært at arbejde med den nyeste teknologi, som de tidligere ikke har turdet stifte bekendtskab med.

Med dette forslag vil der nu blive skabt mulighed for at tilbyde højt kvalificeret undervisning til 300.000 læse- og skrivesvage danskere, en mulighed, som jeg ikke er i tvivl om at denne gruppe vil udnytte.

Til slut vil jeg sige, at den socialdemokratiske folketingsgruppe støtter forslaget.

Else Winther Andersen (V):

Da vores ordfører, hr. Anders Mølgaard, der også var ordfører på det foregående lovforslag, ikke kan være til stede, vil jeg holde ordførertalen.